

Izhaja razen nedelj in
proznikov vsak dan
popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in po-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostopna peti-
stevica 75 vin., pogojen
prostor 1-25 v; razglaš in
poslano vrstica po 150 v;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno - demokratične stranke.

Pesemerna Stev. stane

49 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Naloge jugoslovanskih socijalistov.

Dober zgled za ureditev svoje
države bodo Jugoslovani imeli v
Češkoslovski republiki. Ta država
se organizira na socijalnih podlagah
in kaže že sedaj v svojih uredbah
socijalističen vpliv. Če se ne meče v
vrtoglavice struje, moramo to pripisati
ne le žalostnim zgledom, ki jih
daje biser našega časa, ampak
tudi treznemu mišljenju, ki je
vedno vladalo med češkimi socia-
listi. Jugoslavija pač ne bo mogla
biti posneta Češkoslovski repu-
blici. Razlike med obema deželama,
zlasti v gospodarskem oziru, so pre-
velike. V pol. oziru pač ne bo treba
zaostajati za Čehi. Če pravijo tam,
da ne more biti o splošni in enaki
volilni pravici za moške in ženske in
o proporcionalnem zastopstvu
manjšin nobenih preprov, ker se
razume to samo ob sebi, velja to
pač tudi za Jugoslovane. Enako je
n. pr. z občinsko avtonomijo. Da
morajo stati interesi skupnosti v pr-
vi vrsti, se pač razume; demokra-
cija ni anarhija, ki dovoli principi-
elno vsakemu, da dela, kar hoče,
pa vodi praktično do despotije. Če-
hi ne marajo anarhije in Jugoslovani
tudi nimajo zmisla zanjo. Ali če so
interesi skupnosti zavarovani, mo-
rajmo posamezni deli dobiti toliko
samostojnosti, kolikor je le mo-
gote brez škode za vse ljudstvo.
Listega policijskega varstva nad
občnimi ki jim je v Avstriji vezalo
roke, ne bo v jugoslovanski demo-
kraciji.

Take demokratične reforme po-
litičnega značaja se že pripravljajo
v Češkoslovski republiki in se bodo
tudi pri Jugoslovanih lahko izvršile
brez odlašanja.

Drugače bo pač z gospodarsko-
socijalnimi vprašanji. Češka je naj-
industrijalnejša dežela v centralni
Evropi, medtem ko je na jugu indu-
strija komaj v povojih in imajo jugo-
slovanske dežele skoraj izključno
agraren značaj. Naravno je torej, da
bodo jugoslovanski socijalisti na tem
polju imeli druge naloge kakor če-
ški. Nedvomno pride v Češkoslo-
vski republiki socializiranje raznih
velikih industrij kmalu na dnevni
red; na slovanskem jugu je pa ko-
maj kakšna stroka dozorela za to.
Pač pa je tudi tukaj izključeno, da bi
se železniški sistemi prepustili pro-
fitarstvu privatnih družb, ki bi se
dale eventualno še subvencionirati
od države kakor avstrijska južna
železnica. Brez obzira na dobiča-
nost je neizogibno, da pridejo
vse železnice v državne roke in da
se ne izdajajo privatnikom nikakr-
šne koncesije za nove proge. Želez-
nice so prometne žile, od katerih je
razvoj gospodarstva prav tako od-
visen, kakor od naravnih zakladov.

Graditi se morajo sistematično in
smoteno, ne z ozirom na profit, an-
pak z ozirom na potrebe. To se pa
ne doseže, če se prepuste privatni
spekulaciji, ampak če so strogo cen-
tralizirane, in če jih upravlja od ljud-
stva kontrolirana vlada.

Druga produkcijska stroka, ka-
tere poddržavljenja ne bo treba odla-
šati, je premog. Tega je v jugoslo-
vanskih deželah obilo; črpa se na
Kranjskem, Stajerskem in Koro-
škem, v Istri in Dalmaciji, na Hrva-
škem in v Bosni in v Srbiji. Premog
je eden najvažnejših pogojev indu-
strije, in če je v narodnem interesu,
da se razvije industrija, je potrebno,
da pride ta pogoj v državne roke in
se vzame privatnim profitarjem
možnost, da bi ovirali razvoj indu-
strije.

Če bo moralo še marsikaj ostati
prepuščeno privatnemu podjetni-
stvu, bo pa vendar treba, da si za-
gotovi država gotovo kontrolo nad
vso industrijo. Važno je, da postane
država kolikor mogoče gospodarsko
neodvisna, ali iz tega ne sledi,
da bi se po silil vzgajala »domača
industrija«, kakor se je godilo n. pr.
na Ogrskem, kjer je moralo ljudstvo
s svojimi žulji podpirati industrijo,
za katere ni bilo nobenih naravnih
pogojev, potem pa v imenu »patrio-
tizma« kupevali njene produkte
dvakrat tako drago, kakor bi jih
moglo dobiti iz drugih dežel. Greh bi
bil zanemariti naravne zaklade, a
nič manjši greh ne bi bil zgraditi
okrog dežele kitajski zid.

Jugoslovanski kraji imajo mno-
go pogojev, da postanejo bogati.
Treba je za to temeljitega študija ter
metodičnega in poštenega dela. Ali
s samim ustvarjanjem takozvanega
nacionalnega bogastva se ljudstvo
ne more zadovoljiti; produktov tega
ustvarjanja mora biti samo deležno,
in naloga jugoslovanske socijali-
stične stranke, katere vpliv se je v
revoluciji zoper Avstrijo zelo pove-
čal, bo skrbeti za izdatne socialne
naprave in reforme, ki obvarujejo
delavsko ljudstvo telesnega in mo-
ralnega propadanja in ga napravijo
sposobno, ko dozore razmere tako,
da bo tudi na slovanskem jugu uve-
lavljanje socijalističnih idealov mo-
gote.

Zakonita vpeljava maksimalnega
osemurnega delavnika je stvar, ki
se razume sama o sebi. Tudi o var-
stvenih napravah za delavstvo ne
bo mnogo sporov; pri tem se mora
uresničiti stara zahteva delavstva,
da pride obrtno nadzorstvo v nji-
hove roke. Neizogibna bo reforma
in dopolnitev delavskega zavarov-
vanja; posebno bo treba v tem
oziru skrbeti, da bo delavstvo v svo-

jih zavarovalnih zavodih avtonom-
no. Izginiti morajo sramotne »brat-
ovske skladišnice« za rudarje, v ka-
terih so bili brezobrazno goljufani in
delavsko zborovanje mora postati
enotno. Vpeljati se mora tudi sta-
rošno in invalidno zavarovanje, s
katerim so delavci v Avstriji dvaj-
set let vlekli za nos; enako mora
priti tudi zavarovanje za slučaj
brezposelnosti, kar pa ne sme ovi-
rati drugih ukrepov zoper to moro.
Če si država zagotovi zadostno
kontrolo in ne prepusti privatnim
profitarjem dohodinskih virov, ki
jih more sama izrabljati, bo v jugo-
slovanskih deželah toliko dela, da
ne bo treba nobene brezposelnosti.

Strokovne organizacije in njih
pravice morajo biti zakonito pri-
znane. Za tisto samovoljnost, ki je v
tem oziru vladala v Avstriji, ne sme
biti prostora v Jugoslaviji.

Veliko važnost je treba polagati
na strokovne šole, kar bo v zvezi z
reformo šolstva sploh. Od Nemčije
in Italije prevzeti avstrijski šolski
sistem s svojimi »latinskimi« šola-
mi nima smisla za Jugoslovane.
Ne podcenjujemo klasične izobrazbe
za gotove panoge in za ohranitev
tega specialnega znanja; ali glavna
naloga šole mora biti, da poda ljud-
stvu sposobnosti za praktično živ-
ljenje. Vsakemu delavcu mora biti
omogočeno, da razvije vse zmog-
nosti, ki so v njem, in država mu
mora podati vsa sredstva za to. Tu-
di za kmečko ljudstvo velja to. Raz-
lika n. pr. med kmetstvom v Ame-
riki in obdelovanjem zemlje v Bosni
je preveč kričeca, da bi se smeli na-
ši zaostali sistemi ohraniti. Če se ne
more poljedelstvo čez noč socijali-
zirati, se vendar lahko izvedejo na-
predne reforme, ustanove poljedel-
ske, živinorejske in podobne šole,
državne mlekarne, sirarne itd., po-
speši zadrugištvo in se napravi
boljše razmerje med produkcijo in
konsumom.

Socijalnih nalog bo torej dovolj
in socijalistični stranki se ne bo
manjkalo dela. Strank pa so se so-
cijalisti izkazali tekom revolucije in
ob prehodu v novo stanje, smo pre-
pričani, da bodo tudi nadalje na prav-
nem mestu.

Razredni boj na Fran- coskem.

Pod tem naslovom priobčuje
sodrug Aca Pavlovič v zagrebški
»Slobodi« dva daljša članka, katere
sicer ne opravičujeta naslova, ki ga
imata, ker se večinoma bavita s so-
cijalističnimi problemi v splošnem,
kolih vsebina je pa vendar v goto-
vem oziru zanimiva. Kar se pa tiče
Pariske Komune, mislimo, da se pi-
sec moti. Prva internacionala je

bila že prej mrtva in sicer iz vse
drugih razlogov. Ravno tako, kar se
tiče absolutnega Marksovega načela
o neizbežni misli kapitalizma. An-
gleška je kapitalistično najbolj raz-
vita država, pa ni tam o revoluciji
ne duha ne sluha. So še drugi mo-
menti. Prav pa ima pisatelj, ko po-
udarja potrebo organizacije in naše
specifične razmere.

Pisec ugotavlja predvsem, da je
stanje, v katerem se trenutno na-
haja Francija, več ali manj revolu-
cionarno, ni pa še doseglo take me-
re razvoja; da bi bilo pričakovati
skorajšnje izbruh revolucije, ki bi
proletariat dovedla na vrhunec
moči.

Osnovna propagandistična na-
loga socijalne demokracije je ohrani-
tve in pospešitev vere v naš ideal
in podkrepitev volje za socijalno re-
volucijo. S tema čimbenicima mora
biti nadahnjena vsaka naša in naj-
manjša akcija. Taka propaganda
deluje kot živa motorna moč, voden-
na z neutrušeno silo k kolektivizmu.

Ali ravno radi pospešitve take
propagande, je naša dolžnost, da n-
dopustimo, da se proletarijat omanj
z varljivimi nadami, češ, da bo sve-
tovna socijalna revolucija izbruh-
nila že jutri in povsod, brez ozira na
stvarne, objektivne in subjektivne
čimbenice. To je že radi tega nevar-
no, ker bi mase, čim bi se obetala
revolucija ne udeležila, takoj padle
v staro ravnodušnost, iz katere so
bile izgnane v potresih vojne.

Za mase je najbolj prikladna
teorija, ki išče samo en nastop, če-
prav je ta še tako težek in nevaren,
ali po tem nastopu se mora, takol
vstopiti v obljubljeni domeni in po-
tem — v počitek. Zato tudi nikdar ni
manjkalo pristašev puč-akcij, ki so
se pastakoj razpršili v vse vetrave,
čim je bil puč brezuspešen. Mnogo
težje je pa prikupiti in organizirati
mase za eno stalno akcijo in za traj-
ne napore, ter jim pokazati, kako
dolga in težka je pot Golgote, ki vodi
do Vstajenja Človečanstva.

Prva internacionala se je za-
ključila s porazom Pariske Komune.
Taktik je bil revolucijski pokret na
dnevnom redu, ali proletarijat ni
imel uspeha. Takratni revolucijo-
narji so izgubili mase po vsakem
neuspelem poizkusu; proletarijat se
je vrnil v staro pasivno stanje.

Izza Pariske Komune je počela
druga perioda evropskega delav-
skega pokreta, perioda sistematič-
nega delovanja in neprekinjene bo-
rbe. Proletariat je ustavil v tej peri-
odi svoje stalne ekonomične in po-
litične organizacije. Marx mu je dal
zanesljiv kompas, ki ga vodi sigurno
skozi vse vrtnice dnevnih borbe k
cilju. Marx — Engels so nas naučili,
da poznamo objektivne zakone dru-
štvenega razvika, ki ustanovljajo,

da ljudstvo ne dela zgodovine ne
svoji volji in po svojem izumu. Pro-
letariat ne more kar hoče. On v
svoji akciji odvisi od zrelosti dru-
štvenega razvika. Proletariat mora
samo sodelovati pri stvarjenju tuf-
storie; on lahko zabrani ali pa po-
speši razvitek, kateremu trasirajo
pet ekonomski zakoni. Od razvika
kapitalistične družbe in od moralnih
in tehničnih lastnosti delavskega
razreda je odvisen uspeh vsakršne
socijalne akcije.

Kapitalizem ustvarja v svojem
razviku potrebne materialne in
moralne pogoje za novi red stvari,
ki vstaja iz njegovega groba. Prole-
tariat na političnem, ekonomskem in
tehničnem vrhuncu postane nosilec
interesov ogromne večine naroda.

Edino iz do vrhunca razvitega
kapitalizma more iziti socijalizem.
To je osnovna maksistična teorija.

In ker smo napram zapadnim ka-
pitalističnim državam še močno za-
ostali, je umevno, da tu v Jugoslaviji
ne bomo igrali iste vloge, kakor v
srednji in zapadni Evropi, kjer kap-
italizem že dovršuje svoj proces in
ustvarja vse potrebne elemente za
gruštveni preobrat.

Delavskemu razr. ni bil naš ideal
nikdar jasnejši, v nem ni bila volja
za njegovo uresničenje še nikdar.
Trdnječa, kakor ravno v teh revolu-
cionarnih časih. Revolucija napre-
duje. Treba je samo čakati in pri-
pravljati in čakati — dan velike ak-
cije. —

Radgona protestira.

LDU Ljubljana, 2. Predsedništvo
deželne vlade za Slovenijo so do-
spele iz Radgone od 1. t. m. nastop-
ne protestne brzojavke:

Z ogorčenjem smo izvedeli, da se
potrjujejo vesti o pripadnosti Rad-
gone z okolico Nemški Avstriji. Kol
zastopniki radgonskih Slovencev
najodločneje protestiramo proti na-
meri, izročiti desetisoče naših ljudi
v nemške kremplje. Pozivljamo de-
želno vlado, da naš protest brzo-
javno naznani jugoslovanski delega-
ciji v Parizu in ji pove, da naše
ljudstvo tukaj preklinja to vrtogla-
vo politiko in ne privoli v noben
kompromis. Radgona z okolico je
slovenska zemlja in mora ostati
združena z Jugoslavijo. — Narodna
Obrana.

Neizprosno stojimo na naših me-
jah in nikdar ne pripuščamo naše
vrlo slovansko ljudstvo švabskemu
žrelo. Radgona in okolica je bila in
bo slovanska. Z nje izgubo nam za-
nelo žgoče rane, ki ne bodo poprej
izlečile, da dobimo, kar je naše.
Spočite to naši delegaciji v Pa-
rizu, da naj razume vsebino tega
klica ter da ne priznava z nobenim

LISTEK.

NA DNU.

Slika v štirih dejanjih. Spisal Maksim Gorkij.
Prevel Pavel Golja.

(Dalje.)

Nataša: Kot da bi ga raznašalo...
Bubnov: Dobro je napravil! Kot v te-
atru se je razigral... Se zgodi pogosto kaj ta-
kega... Življenja se še ni privadil...

Pepel (pride počasi izza ogla): Mir ča-
stiti kompaniji! Kaj pa ti, Luka, lokavi starec,
vse storije pripoveduješ?

Luka: Da bi ti videl, kako je tukaj kričal
človek!

Pepel: Kdo? Klešč? Zakaj? Beži kot
da je znorel...

Luka: Vsak bi bežal, če ga tako... za
srce prime...

Pepel (sede): Nimam ga rad... hudo
ben je in ošaben. (Oponaša Klešč). »Jaz sem
delaven človek«. Kakor da snio vsi nižje
njega... Delaj, če se ti ljubi... S čem se boš
tukaj ponašal? Če naj cenim ljudi po delu, po-
tem je konj boljši od vsakega človeka... vozil
in molči! Nataša! So tvoji doma?

Nataša: Na pokopališče so šli... po-
tem so hoteli k večernicam...

Pepel: Zato tako gledam, da si prosta...
redkost velika...

Luka (zamišljeno Bubnovu): Vidiš, ti
praviš — resnica... Ona, resnica, ni zmeraj
dobra za človeka... z resnico ne boš zmeraj
duše ozdravil... Vidiš, na primer, jaz poznam
tak slučaj: poznal sem človeka, ki je veroval v
pravično zemljo...

Bubnov: V kaj?

Luka: V pravično zemljo. Mora biti, je
rekel, na svetu pravična zemlja... na tej zem-
lji živijo posebni ljudje... dobri ljudje! Spu-
stujejo se med seboj in pomagajo eden dru-
gemu... in vse je imenitno pri njih. In vidiš, ta
človek se je vse pripravljaj, da pojde iskat to
pravično zemljo. Bil je reven, živel je slabo in
ko je bil že tako pri kraju da... kar vzele se,
pa umri... vidiš, ni zgubil vere... smehljaj
se je in govoril: potrpim! Še malo potrpim, po-
tem pa vržem vstran to življenje in pojdem v
pravično zemljo... To je bila njegova radost,
ta zemlja...

Pepel: No? Je šel?

Bubnov: Kam? Ho-ho!

Luka: In vidiš v to mesto — vse to je
bilo v Sibiriji... so poslali izgnance, učence...
s knjigami je bil, s kartami, z vsemi mogočimi
stvarmi... In ta človek pravi učencem: na-
pravi mi milost, povej mi, kje leži pravična
zemlja in kje je pot do nje? Učeni je takol odprl
knjige, razpoložil karte... gleda, gleda — ni
pa ni nikjer pravične zemlje! Vse je prav, vse
zemlje so našteje v knjigi, ampak — pra-
vične ni!...

Pepel (neglasno): No? Ni je? (Bubnov
se krohoče).

Nataša: Počakaj, ti... no, in kaj, očka?

Luka: On ni verjel... Mora biti, je de-
jal, ti samo bolje poglej! Drugače pa, pravi,
vse tvoje knjige in karte niso za nič, če le ni...
pravične zemlje... Učeni mož je bil užaljen.
Meje karte, je rekel, so dobre, ampak pravične
zemlje sploh ni... No, in tu se je oni razjezil...
kako je to? Živel je, živel človek in trpel in
vse je veroval — je! Na kartah pa vidiš — ni!
Koparstvo! Pa pravi učencem človeku: ah ti
prečič prokleti! Podel človek si, pa ne uče-
njak... in po nšesu ga je usekal... enkrat! Pa
še enkrat!... (Po kratkem molku): Potem je
šel domov, doma se je pa obesil!...

(Vsi molče. Luka se smehlja in gleda sedaj
Pepela, sedaj Natašo).

Pepel (neglasno): Da bi te vrag vzel...
storja ni vesela...

Nataša: Prebare ni prenesel...

Bubnov (mračno): To so vse — storje.

Pepel: N-da... vidiš... in pravične
zemlje... ni se je izkazalo...

Nataša: Škoda človeka...

Bubnov: Vse je izmišljeno... Ho-ho.

Pravična zemlja! Ho-ho-ho! (Izgine za oknom).

Luka (Pomajuje z glavo proti oknu Bu-
bnova): Smeje se! Ehe-he... (Pavza). No,
otroci!... dobro se imejte! Kmalu pojdem od
vas...

Pepel: Kam pa sedaj?

Luka: Na Ukrajno... Slišal sem, da
imajo zdaj tam novo vero... moram pogle-
dati... dal Vse iščejo ljudje, vse hočejo, da bi
jim bilo boljše... dal jim, gospod Bog, potrpe-
ljivost!

Pepel: Kaj misliš? Bodo naši?

Luka: Ljudje? Veš, da bodo naši! Kdor
išče, ta najde... Kdor uporno hoče — najde!

Nataša: Da bi le našli kaj... da bi si iz-
mislili kaj lepšega...

Luka: Izmislijo si! Samo pomagati jim
je treba, deklica...

Nataša: Kako naj jaz pomagam? Saj
sem sama brez pomoči...

Pepel (odločno): In spet... spet hočem
govoriti s teboj, Nataša... Vidiš, tako, da on
sliši... on vse ve... Pojdi z menoj!

Nataša: Kam? V iče?

Pepel: Saj sem rekel — tatvino pustim!
Pustim, ti pravim. Pisati znam... dela! bom...
Vidiš, on pravi, naj grem v Sibirijo... tlekal
pojdiva... no? Kaj misliš, da mi moje življenje
ni zaperno? Eh, Nataša! Vem... vidim!...

Samo to me tolaži, da drugi še bolj kradelo,
kot jaz... pa živijo v spoštovanju... ampak
to mi ne pomaga! To ni tisto... Meni ni žal...
v vest ne verujem... Eno pa čutim: živeti je
treba drugače! Lepše je treba živeti, tako, da
bi lahko samega sebe spoštoval...

Luka: Tako je, dragi moj! Da bi ti po-
magal naš Gospod Jezus Kristus! Tako je prav!
spoštovati se mora človek...

pogojem kompromisa napram naše zemlje lačnemu tujcu. — Radgonski Sokol.

Doznava se, da je Radgona z okolico postala predmet kompromisa in da nas hočejo Nemci oropati novih desetisoč Slovencev. Onkraj Mure na štajerskih tleh; vse naše cvetoče delo je s tem uničeno. Naznanite takoj naši delegaciji v Parizu, da ne privolimo v to narodno smrt in da Radgona z okolico mora pripasti Jugoslaviji. Med tukajšnjimi Slovenci vlada velikansko ogorčenje. Storitve vse, kar je mogoče storiti, da se rešimo pogina. — Tiskovna zadruga, Murska straža, Izobraževalno društvo.

Po notici v »Freie Presse« se je sklenil v Parizu kompromis, da odpade v Mariboru plebiscit. Zato pripade Radgona Nemški Avstriji. V imenu danes tu v Radgoni zbranih Slovencev iz Radgone ter popolnoma slovenskih vasi severno od Mu-

re, to so Zetinci, Dedonci, Zenkovi, Slovenska Gorica, Potern in Stara Ves, vse okoli 10.000 Slovencev, prosim, da se brzojavno protestira proti lažnjivim in nesramnim poročilom dr. Kamnikerja, ki je bil za vse vojne na čelu vsenemstva in je danes vsenemec, kakor lahko potrdijo to maloštevilni radgonski Nemci, katerih se je pri izdaji legitimacij našlo 111 in ki so vsi priseljeni iz Nemške Avstrije. Radgonski Nemci sami izjavljajo, da se, ako so odrezani od Prekmurja in slovenskega dela južno od Mure, morajo, ali izseliti ali pa prositi, da pripadejo Jugoslaviji. Veliko razburjenje dela med Slovenci, da velja pangerman Kamniker več kot lojalni Jugoslovani, ki se že v naprej bode masčevanja Nemcev, kateri danes že grozijo, da bodo s Slovenci pošteno pometli. Prosim brzojavno nujne intervencije v Belgradu in pri delegaciji v Parizu. — Klobčič, vladni tajnik.

Brzojavne vesti.

Jugoslavija.

Izpušitev aretirancev.

LDU. Varaždin, 2. »Svobodni Gradjani« javlja, da je bilo 29. pr. m. izpuščenih iz preiskovalnega zapora 44 aretirancev, ki so bili v preiskavi radi znanih dogodkov od 24. julija t. l. Izpuščeni so večinoma kmetje in to na izrecen ukaz kralja. Ostali obdolženci pridejo pred vojaško sodišče, pred katerim se vrši v kratkem glavna razprava.

Konvencije za ureditev prometa.

LDU. Belgrad, 1. Vlada je imenovala komisijo, ki naj izdela načrt za konvencijo, ki uredi osebnost in blagovni promet med kraljevino Srbom, Hrvatov in Slovencev in Italijo.

Izgon tujcev iz Osjeka.

LDU. Osijek, 1. Mestni zastopnik sklenil, da v svrhu zmanjšanja stanovanjske bede izžene iz mesta vse tujce, ki nimajo v Osijeku nujnih opravkov.

Po svetu.

Avstrijska narodna skupščina.

LDU. Nauen, 2. (Brezlično.) Nemško-avstrijska narodna skupščina je sklicana na 6. september, glavni odbor narodne skupščine pa na 5. september. Obe korporaciji bosta sklepali o načrtu St. Germainške mirovne pogodbe.

Podpis avstrijske mirovne pogodbe.

LDU. Lyon, 1. (DunkU. — Brezlično.) Spremenjeno pismo k mirovni pogodbi z Nemško Avstrijo se izročilo javnosti v sredo jutraj. Pogodba se bo svečano podpisala dne 7. t. m. v dvorani Kamenite dobe v Saint Germainu.

Italijanski časniki zahtevajo nedeljski počitek.

LDU. Milan, 2. (Brezlično.) Odbor zveze italijanskih časniških društev je sprejel resolucijo, kjer naproša predsedništvo zveze, naj se zavzame pri vladi za to, da izda takojšnjo odredbo, ki določa nedeljski počitek časnikov.

Italijanska teritorialna vprašanja pred rešitvijo.

LDU. Ženeva, 1. (ČTU.) Od razgovora, ki sta ga imela italijanski ministri za zunanje zadeve Tittoni in angleški ministri predsednik Lloyd George v Deauville, prišakuje, da bodo italijanska terito-

rijska vprašanja vendar enkrat zadovoljivo rešena.

PRODIRANJE RUSKE RDEČE ARMADE.

LDU. Nauen, 2. (Brezlično.) Položaj na estonsko-latiški fronti pri Brizgavi je jako ogrožen. Boljševikom se je posrečilo prodreti fronto. Latiška vlada odpremlja baltiško deželno brambo nemudoma na fronto; potem ne bo imela v Kurlandiji nobenih znanih čet več na razpolago. Na ozemlju, ki so ga zapustile nemške čete, so izbruhnili ponokod upori boljševikov. Ruske, latiške in baltiške novine presojajo položaj jako resno.

TRANSPORTNA KRIZA V FRANCII.

LDU. Nauen, 2. (Brezlično.) Huda transportna kriza Francije, ki je že preprečila nameravano razstavo v Saarbrücken, ovira sedaj francoski transport saarskega premoga. Zato je francoska okupacijska oblast dovolila, da sme v saarskih rovinah vsak kupiti in odpeljati, kolikor se mu ljubi. General Anglerer je izpremenil svoje stališče proti rudarjem. Izjavil je, da ne bo razpustil delavskega sveta. Rudarji dobivajo zopet deputatnega premoga po 120 stotov za domačo potrebo po 40 vinarjev za štot. Tudi so zelo zvišali mezdo.

Pogajanja med Anglijo in Belgijo.

LDU. Lyon, 2. (DunkU. — Brezlično.) Iz Bruslja poročajo, da se bodo v kratkem pričela med belgijsko in angleško vlado pogajanja o trgovski pogodbi.

Amerikanci zapuste Sibirijo.

LDU. Washington, 1. (Brezlično.) Državni tajnik za vojne stvari naznanja, da se ameriške čete umaknejo iz Sibirijske in da jih mogoče nadomestijo prostovoljci.

Macedonsko vprašanje pred lucernsko konferenco.

Lucernska konferenca se je bavi la obširno tudi z balkanskim problemom. Bulgarski sodrugi so predložili resolucijo, ki poudarja potrebo balkanske avtonomne federacije, h kateri bi morala spadati tudi Bulgarska. Na ta način bi bilo lahko rešiti tudi nadvse pereči in nevarni macedonski problem. Tozadevni sklep lucernske konference, ki vidi v demokratični zvezi vseh jugoslo-

vanskih narodov povoljno rešitev balkanskega vprašanja, smo že objavili. Kerenci je bil tudi poslan obširen kile generalnega sveta macedonskih društev v Švicl »Macedonija«, »Neodvisna Macedonija«, »Macedonija Macedoncem« itd., ki je sestavljen iz raznih zastopnikov macedonske inteligence (dr. A. Kogaref, G. Nikolof, Bl. Bojaduf, K. Leško, ing. A. L. Atanasov, Vl. Damjanof) in kojega častni člani so razni bulgarski, poljski, francoski in švicarski učenjak. Ta oklic na »civilizirani svet« vsebuje v glavni potez opis neprestanih bojov macedonskega ljudstva od turških časov naprej za neodvisnost dežele. Prinašamo ga tu v ekscerptu.

V pregnanstvu vibrira srce v opominu na domovino. V trenutku, ko se je ustanovila Zveza narodov, ko se vse vrtilo okoli vprašanja miru in pravice, se nahaja naš narod v nad vse hudem položaju.

Teško je opisati v kratkem oklicu vse, kar je pretrpela Macedonija.

Zadnje faze macedonskega trpljenja so zelo žalostne: kažejo nam persekucije vsake vrste, persekucije v pogledu jezika, vere, pregnanstva, internacij, smrtnih kazni, odvzeta zemlje itd.

Oktober leta 1878. so nastale revolte v Kresni in v Razlogu. Leta 1880. v Ohridu, Priljevu, Demir-Hisarju, Kruševu, Resnu in Debru. Udušili so jih v krvi; polovico upornikov so masakrirale turške tolpe ali jih pa odvedle v zapore v Malo Azijo.

Te represalije so učinkovale, da so Macedonci vstrajali v proizvodbi svoje volje, naj to velja še toliko žrtev. Teda so nekateri patrijote, spoznavajoč, da nimajo ničesar dobrega pričakovati od Turka in od egoistične evropske politike, osnovali metodno »Znotranjo organizacijo«, ki je imela devizo: »Sloboda ali smrt«. 20. julija 1903. je izbruhnila velika revolucija. Ali tudi ta je bila udušena na krvav način. »Macedonija Macedoncem«, to geslo je bilo ideal macedonske »Notranje organizacije«. Kljub strašnim žrtvam narod mučenih ni dosegel drugega kot obljube: reforme v Muzrugu, Revalu, mladoturški preokret!

Balkanske vojne so najžalostnejša zgodovina macedonskega trpljenja. Prva balkanska alianca, ki si je stavila kot princip odrešitev Macedonije od turškega jarma, je končala z korupcijsko diplomacijo.

V ultimatumu, ki so ga stavili balkanski aliranci turški vladi v jeseni leta 1912, so zahtevali avtonomijo Macedonije. Diplomacija, ki je delovala med Sofijo in Belgradom, med Belgradom in Atenami ni mogla preprečiti bratskega klanja med aliranci.

Nesrečni mir v Bukarešti leta 1913. je zopet pokazal vse žalostni vpliv te diplomacije. Macedonskemu narodu so usilili naše sosedke kot mojstre ter v naš rovaš spletali žalostne trgovske transakcije.

Danes je Macedonija porušena provinca. Mizerija je dospela do fantastičnih razmer. Od Mesta do Ohridskega jezera, od Car Planine pa do obali Egejskega morja vlada groza in obup: vsako delo počiva, ni moke, ne govodi; trgovina je uničena; otroci prosijo kruha, a njih matere jim ga ne morejo dati. Teh nesrečnikov je več tisočev.

Ali naj se Macedonijo smatra bojažljivo? Ne! Ona je neutralna in popolnoma porušena.

Povsod bi moral biti opravičen respekt pred svobodno odločitvijo naroda. Macedonski narod ima vse potrebne pogoje za samovlado. Edinstvo duš jih spaja. Ta duševna edinstvo je v vseh časih podarila Macedoniji mučenike in junake.

Mi upoštevamo štiri načine rešitve vprašanja:

1. Čim postane Macedonija neodvisna, bo macedonski narod prenehal biti objekt trgovskih transakcij med svojimi sosedi.

2. Kantonalna uprava po švicarskem vzoru, kakor jo mi predlagamo, zagotavlja vsem manjšinam brez razlike jezika in vere, popolno enakopravnost v ekonomičnem in duševnem oziru.

3. Protektorat nad Macedonijo je potreben, da se za prihodnost onemogoči intrige koruptne diplomacije balkanskih držav.

4. Svobodna in neodvisna Macedonija bo po svoji geografski legi posredovalnica med balkanskimi državami, ne z orožjem v rokah, pač pa kot nekaka realizacija balkanske zveze.

V imenu solidarnosti človeštva, v imenu naroda, ki je ostal zvest svojim načelom apeliramo na civilizirani svet.

Uverjeni smo, da duh pravice, ki preveva vse narode, nositelje pravice in slobode ne bo zaprl nšes pred našim pozivom.

Zahvaljujemo se Švicl za gostoljubnost, ki nam jo je v toliki meri izkazala.

Izpremembe v avstrijski mirovni pogodbi.

Radgona nemška. — Naše severne meje. — Ljudsko glasovanje na Štajerskem odpade.

LDU. Dunaj, 1. (ČTU.) »Neues Wiener Tagblatt« prinaša poročilo svojega posebnega poročevalca Evgena Lenhafa iz St. Germaina, ki ima nastopno vsebino: V kolikor se more iz raznih časniških poročil napraviti slika o izpremembah, ki jih je izvršil vrhovni svet, se more o mirovni pogodbi, ki jo bomo jutri dobili, reči nastopno, pri čemur se mora prepustiti informacijskim mestom odgovornost za točnost. 1. Politična določila. Nemška Avstrija se mora imenovati Avstrijska republika. Priklonitev k Nemški ne bo prepovedana v mirovni pogodbi sami, pač pa v spremnem pismu s tem, da se Avstriji prepisuje, da ne sme trpeti nobene propagande, ki bi bila naperjena proti novi državi. Nadalje se napovedujejo razne izpremembe personalnega prava, zlasti onega na podlagi naturalizacije in obcije, ki se približujejo našim predlogom. Vojni dejniki se bodo po možnosti po ratifikaciji vrnili takoj domov. Sprejetje Nemške Avstrije v zvezo narodov se bo izvršilo takoj po ratifikaciji. Ravnotako naj bi bila Nemška Avstrija v posebnem dogovoru pooblaščenca, da spre odposlata svoje zastopnike na mednarodno delavsko konferenco, ki bo meseca oktobra v Washingtonu. 2. Teritorialna vprašanja. Črta murski breg z Radgono pride brez posebnega ljudskega glasovanja pod Nemško Avstrijo. Glede pridelitve zahodne Ogrske se ni ničesar izpremenilo. Ostane pri dosedaj znanih mejah, ne da bi se moralo izvesti ljudsko glasovanje. Nadalje je bil odklonjen predlog teritorialne komisije, da naj se obveže Nemška Avstrija v mirovni pogodbi, da prizna odcepitev Predarske pod pogojem, ako bi Švica

izrečno zahtevala priklonitev. Predarska ostane torej v Nemški Avstriji. 3. Gospodarski pogoji. V tem oziru so dosedaj vesti najbolj skromne. Kar se tiče vojnih posojil, bo morala Nemška Avstrija bržkone jamčiti za one litre, ki so sicer na njenem ozemlju, pa so last pripadnikov narodnih držav. Netituliran predvojni dolgovi se naj bi razdelili kakor titulirani na vse nasledstvene države. Glede trgovskih odnošajev napram narodnostnim državam naj bi za dobo 5 let veljalo rekompencijsko načelo. Čehoslovaška republika in Poljska bi bili dolžni 15 let dobavljati Nemški Avstriji premog v istem obsegu kakor pred vojno. V teh vestih se ne omenja obremenitev z netituliranimi vojnimi dolgovi, predvsem ključ za preračun, tako da se more smatrati, da bodo tozadevna določila zelo težka. — Dalje poročila list, da je bila izprememba mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo večinoma onemogočena vsled nasprotnega stališča zastopnikov narodnostnih držav, ki so vse storili, da se je šlo Nemški Avstriji kolikor mogoče malo na roke. Z gotovostjo se je moglo skoro vsakokrat računati, kadar so se v listih pojavili nergodni glasovi o razpoloženju v vrhovnem svetu, da so medtem Beneš, Kramar in Trumbić ali pa drugi zastopniki narodnostnih držav zastavili vse sile, kar se je moglo potem tudi naslednji dan spoznati po raznih znamenjih. Jugoslovani so se sklicevali pri tem navadno na koncesije, ki so jih morali že dati ter so se branili dati še nadalje. To se je zlasti jasno pokazalo n. pr. v boju za meje. V začetku tedna se je še zdelo, kakor da bi se nam hotele priznati še kakšne koncesije. V razpravi je bila mošenjska okolica, integriteta nižje-avstr. deželnih mej in mariborsko vprašanje Tittoni je predlagal, naj se v mariborskem okolišu izvede ljudsko glasovanje. Temu predlogu so sprva prišli, toda naslednji dan je Tardieu vprašanje še enkrat sprožil. Tardieu je predsednik teritorialne komisije, pa tudi poročevalec za jugoslovanska vprašanja. Vseled njegovega ugovora se je posrečilo zopet omesti stališče vrhovnega sveta. Izjavili so sicer, da se sprejeti sklepi ne morejo izpremeniti, toda razpravljali so vnovič o določitvi mej, o plebiscitnem pasu in obliki izvedbe plebiscita. Tardieu je izjavil, da zahteva pravičnost, da se izvrši določitev mej z ozirom na skupne gospodarske interese ter je predlagal v ta namen, naj se raztegne pas, v katerem bi se imelo izvršiti ljudsko glasovanje, na slovenske podeželske okraje, ki jih Nemška Avstrija ni zahtevala. Tako glasovanje bi seveda bilo za Nemško Avstrijo popolnoma izpremembeno. Tittoni, čigar interesi so šli z ozirom na to vprašanje z našimi paralelno, je ugovarjal, ostal pa je v manjšini. Francozi so bili napram Tardieu vezani. Balfour, ki se je v gospodarskih vprašanjih tako toplo zavzel za to, da bi se Nemški Avstriji ohranila možnost življenja, je, kakor se zdi, zavzel v teritorialnih vprašanjih drugo stališče. Mariborsko vprašanje se je rešilo v zmislu Tardieuja. V petkov seil je to vprašanje Tittoni še enkrat sprožil, da bi vsaj nekaj dosegel kol kompromis, ker se je onistoj ljudsko glasovanje v Mariboru. Tardieu Nemški Avstriji se je priznala Radgona in kakor se čuje tudi lev breg Mure. Vse druge koncesije so padle v vodo.

Pepel: Tat sem izza mladih nog... saj me drugače niso klicali, kot — tat Vaska, tatov sin Vaska! Aha? Tako? Vidiš — tat sem!... Jaz nisem mogel biti drugega kot tat, če me ni nikoli nihče drugače klical... Ti me pokličeš, Nataška... no?

Nataša (žalostno): Ne verjamem jaz... ne vem, zakaj... nobenim besedam... In nemirna sem danes... srce mi ščemi... kot da pričakujem nečesa. Zastonj si, Vasilij, napeljal danes razgovor na te stvari...

Pepel: Kdaj pa naj? Saj ne govorim prvič...

Nataša: Kaj bi neki hodila s teboj? Vidiš... rada te ravno nimam Bog ve kako... Včasih se mi dopadeš... včasih te videti ne morem... Zaljubljen nisem vate... zaljubljeni ne vidijo nikoli nič slabega v onem, ki ga ljubijo... jaz pa vidim...

Pepel: Ne boj se — me boš že rada imela! Jaz te privadam nase... ti samo privoli! Več kot eno leto gledam nate... vidim... stroga devica si... lepa... zanesljiva ženska... zelo rad te imam!

(Vasilisa se prikaže lepo oblečena na oknu in posluša).

Nataša: Tako. Vame si se zaljubil, a mojo sestro...

Pepel (v zadregi): No, kaj bo ona... Manjka se takih...

Luka: Nič se ne brani, punčka! Če kruha ni, otrobe jedo... če kruha ni...

Pepel (mračno): Ti — usmiljenje imej z mano! Sladko mi živim... volje življenje je to... veselja malo... Kot da se potapljam... Kamor se pričneš, vse gnilo... ne drži... Tvoja sestra... jaz sem mislil... ampak ni... Če ne bi bila tako lakomna denarja, jaz bi šel na vse! Samo, ako bi bila vsa moja... Ampak nje je za druge stvari... ona hoče denarja... ona hoče prostosti... Prostosti hoče, da bi lahko nemoteno živela razuzdano. Ona mi ne more pomagati... Ti si pa kot mlada jelka... maješ se, ampak izdržiš...

Luka: Jaz ti tudi pravim... z njim pojd, punca! Fejst fant je! Samo ti ga večkrat spominjaj tega, da ne bo pozabil! Tebi bo verjel... Pa pogovarjaj ga: Vasilja, dober človek si... ne pozabi! Ti samo pomisli, kaj naj bo s tabo? Sestra ti je zverina, o njenem možu se ne govorim, zato ker je huši od vsake besede... In vse tvoje žitje tukaj... kam naj pa greš! Fant je pa — močan...

Nataša: Ili res nimam kam... vem... sem že mislila o tem... Samo nikomur ne verjamem... Ili res nimam nikomur...

Pepel: Ena pot je, ampak na to pot te jaz ne pustim... Raje te ubijem...

Nataša (se smehlja): Še tvoja žena nisem, na me hočeš že ubiti.

Pepel (jo objame): Pusti, Nataša! Vse eno!

Nataša (se pritiska k njemu): No, ampak to ti rečem, Vasilij, kakor pred Bogom ti

pravim to-le: Kakor me boš privikrat udaril... ali pa drugače kaj zalega storil... se bom sama ubila, ali pa...

Pepel: Naj se mi roka posuši, če se te bom dotaknil!

Luka: Nič se ne boj, draga moja! Ti si njemu bolj potrebna, kot je on tebi...

Vasilisa (čez okno): Pa so jo zasnubili! Mešetar in ljubezen!

Nataša: Prišli so, oh, moj Bog... Videl si nas, ah, Vasilij!

Pepel: Kaj se pa bojiš. Sedaj se te ne sme nihče dotakniti!

Vasilisa: Nič se ne boj, Natalija! Ne bo te tepel... Ne tepsti, ne ljubiti ne zna... Jaz vem!

Luka (neglasno): Ah, baba... kača strupena...

Vasilisa: On je bolj v besedah močan...

Kostiljov (vstopi): Nataška! Kaj pa ti tukaj delaš, ti ki zastoni kruh ješ? Spletke pleteš? Če sorodnike se pritožuješ? Samovar pa ni gotov... Na mizi ni pospravljeno...

Nataša (odhaja): Saj ste hoteli iti v cerkev...

Kostiljov: No, te nič ne briga, kaj smo hoteli! Ti moraš svoje delo opravljati... to ker ti je odkazano!

Pepel: Boš tiho! Ona ni več tvoja dekla... Natalija, nič ne hodi... ničesar ti ni treba delati!

Nataša: Ne komandiraj... prezgodaj je še... (Odide).

Pepel (Kostiljovu): Dovolj ste jo posvali... vi! Sedaj je ona — moja!

Kostiljov: Tvo-ja? Kdaj si jo pa kupil? Koliko si dal zanjo?

Vasilisa (Se smeje).

Luka: Vasilja, idi...

Pepel: Pazite se vi, veseli! Raje bi se jokali!

Vasilisa: Oj, strašno! Oj, bojim se!

Luka: Vasilij — idi! Vidiš — draži te ona, razumeš?

Pepel: Da... aha! Ne bo tako, kakor ti hočeš!

Vasilisa: Tudi tega ne bo, česar jaz nočem. Vasta!

Pepel (ji žuga s pestjo): Bomo videli!... (Odide).

Vasilisa (zgine z okna): Iz ti bom že dala svadbo!

Kostiljov (stopi k Luki): No, kaj le, starček?

Luka: Nič ni, starček!

Kostiljov: Tako... Pravijo, da se odpravljata...

Luka: Čas je...

Kostiljov: Kam?

Luka: Za nosom...

(Dalje prihi.)

Še vedno persekucije!

Več železničarjev suspendiranih, nekaj odpuščenih.

Navajeni smo že veliko in preneseno še več. Na znanje smo celo vzeli imenovanje znanega strojnega strokovnjaka rednim profesorjem na bodoči tehniki in razburili se nismo, čeprav smo šele pred par dnevi čitali v »Slov. Narodu« njegovo čudovito razpravo o bodočnosti naše strojne industrije. Večje hudomušnosti si ne moremo misliti in od veselja se nam je zdelo, da smo petdeset let mlajši. Če smo toraj prenesli to, je pač gotovo, da nam ostanejo živci kolikor koli mirni tudi če vzamemo nekoliko v pretres najnovjše junaštvo ravnatelja državnih železnic, kateri menda polaga veliko važnost na to, da se javnost čim več ž njim peča. Mi mu rade volje ustrezamo, ker nam gre zato, da razum železničarjev tudi drugi ljudje zvedo, kakšne kapacitete danes sede na javnih stolčkih in s kakimi modernimi nazori izvršujejo svojo ravnateljsko dolžnost.

Kaj se je zgodilo? Od nekdanjega priznana in javno delujoča politična stranka — socijalna demokracija — je sklenila, vzpizoriti 20. in 21. julija t. l. 48 urno demonstracijsko stavko solidarno s proletarijatom vsega sveta.

Druga politična stranka, odnosno nje privesek, je sklenila nasprotno, da imajo njeni člani povodom 48 urne stavke delati, kar bi mi z našega stališča označili z krumir-stvom. Obe stranki imata, izhajajo iz svojega stališča prav, in nihče nima pravice spuščati se v njihovo notranje zadeve, če je namreč res, da živimo v državi, v kateri velja načelo enakopravnosti za vse. Ker so pa stranke le izraz gotovega števila ljudi, ki so vsi eni in isti politični nazorov, je logično, da so med njimi tudi železničarji, ne sicer kot železničarji pač pa kot ljudje. To smo morali konstatirati v boljše razumevanje nepristranskega postopanja ravnatelja drž. železnice.

Ker so toraj tisti železničarji, ki se prištevajo socijalno-demokraciji, smeri, izvajali sklep svojega izvršnega odbora, so s tem vršili kot zavodni člani politične stranke edino le svojo dolžnost, za kar jim nima nihče ničesar oporekati. Ravno tako je z železničarji nasprotno politične ideje.

Ker so pa zaposleni železničarji kot politični pripadniki obeh strank, v enem in istem podjetju, v našem slučaju pri državni železnici, zato je naravno, da bi uprava te železnice, če bi razumevala svojo nalogo, morala spoštovati početje obeh smeri in bi se nikakor ne smela vmešavati v zadevo, ki jo prav nič ne briga. S tem ni rečeno, da gospod ravnatelj ne sme pripadati nobeni politični stranki, izrecno pa moramo poudarjati, da ravnatelj, ki je kot človek lahko kar hoče, ne sme biti kot ravnatelj nič drugega kot ravnatelj podjetja, katero ima voditi. In to ravnatelj drž. železnice ni. On se tudi na svojem vzvišenem mestu čuti »Zvečarja« in to je politična netaktnost, katero je treba javno prikriti. V kolikor smo o dogodkih povodom stavke poučeni, nam ni znan niti eden slučaj, ki bi dal komurkoli povod za posredovanje. In če se je kaj zgodilo, potem je edino državno pravdnštvo poklicano, da to preišče in zlorabljenemu zakonu da zadostne. Ravnatelj drž. žel. pa ni to edino pravilno stališče zavzel, nasprotno se je dal od svojih političnih prištevav izrabiti v nečedne namene političnega preganjanja prištevav nasprotno stranke. Uvedel je preiskavo — kako se je preiskava vršila bodemo opisali v posebnem članku — in na podlagi te preiskave začel preganjati tiste železničarje, katere se je še pred nedolгим časom hvalilo in proučevalo na vse mogoče načine, ker so vršili uzorno svojo službo.

V kolikor nam je do tega trenutka znano, stoji nekako 25 uslužbencev v disciplinarni preiskavi, od teh je okrog 20 suspendiranih in nekaj odpuščenih. Mi bi se z temi persekucijami ne pečali, če bi bile posledica kaknega gospodarskega boja ali kaj sličnega, toda ker gre tu za preganjanje gotovih ljudi, ki pripadajo politični stranki v škodo uslužbencev, ki so prištevani druge stranke in je pri tem odločujoči faktor vodja uprave, t. j. ona instanca, ki bi morala že po svoji naravi biti nepristranska, zato bode tu povedano, da smatramo tako početje za politično nesposobnost, katero mora pač neizogibno izzvati najhujši odpor vseh pošteno mislečih.

Povdarjamo ponovno, da se ni nič zgodilo, kar bi to početje je na videz opravičevalo in da je izključno le strankarska strast, ki je bila po-

vod započetim persekucijam. Naše zadnje sodbe za danes javno še ne izrekamo, toda gospod ravnatelj drž. železnice in njegovi informatorji naj bodo zagotovljeni, da bo slovensko delavstvo izvajalo brez usmiljenja neizbežne posledice v tistem trenutku, ko pristojna sodnija zaključi svoje delo. Slovenska javnost bo zvedela, kakre razmere vladajo na železnici, kake ljudi se postavljajo na odlična in odgovorna mesta. Delavstvo bo izvedlo sklep, ki bo v korist narodu in državi. Ne domišljajte se praznoglavlci, da bo vaš pšenica zrastle v nebo, poskrbljeno bo, da pridejo pravočasno žanjice in vam jo požanjejo.

J. P.

Rumena nevarnost.

Svetovna vojska je povečala m. dr. tudi nevarnost, da bo Evropa uničena od žoltega udarca. V mnogih slučajih je postala ta nevarnost že dejanska katastrofa; nekatere panoge izvozne industrije so bile med vojno od japonske konkurence popolnoma uničene.

Japonski ekonomski bahajo s slajnim gospodarskim stanjem japonske države. Državni proračun Japonske za letošnje leto izkazuje prebitke 137½ milijona jenov t. j. okoli 385 milijonov frankov ali nad 1½ milijardo naših kron. Tujezemska trgovina Japonske je bila pred vojno pasivna, leta 1917. je imela že 568 milj. jenov prebitka, ki je padel leta 1918. na 300 milj. V industriji je bilo investiranih med vojno nad 5 milijard jenov! V dobi, ko so uvedle evropske države razne omejitve dovoza in izvoza, je pustila Japonska vso svojo trgovino svobodno in je ni omejlila niti z eno odredbo.

Prepoved izvoza gotovih produktov iz Evrope je povzročila velikansko pomanjkanje blaga na vzhodno-azijskih trgih, ki so se — naravno obračali v odpono temu do Japonske. Razen tega je postala Japonska radi svojega velikega števila ladij v iztočni Aziji važni transportni faktor. Japonska vlada je s sodelovanjem japonskih bank to izvozno akcijo kar najbolj podpirala. Da je aktivna prebitkov z leta 1917. z naslednjim letom precej padla, je vzrok dejstvo, da koncem leta 1918. azijski trgovci že niso vsega naročevali na Japonskem, pričakujejo ponude iz Evrope, posebno iz tanga, ker so bili japonski produkti vsled hitrega razvoja japonske industrije slabši od evropskih in razen tega je tudi odpadel z letom 1918. skoro ves ruski trg, na katerem je začela Japonska tekmo svetovne vojne igrati izdatno vlogo.

Glavni odjemalci razen azijskih trgov so bili južna Afrika, Avstralija, severna, srednja in južna Amerika, Egipt, od evropskih držav pa Francija in Anglija za armadne potrebe. Ostale evropske države je bilo težko preskrbljevati vsled raznih uvoznih omejitev, vsled pomanjkanja ladijskega prostora in vsled podmorskih čolnov.

Tekom vojne je bilo na Japonskem ustanovljenih nad 14.000 tovarnen raznih vrst, ki so izdelovale glavni vojni material. Kapital znaša tu nad 440 milj. jenov in uslužbenih je do 270.000 delavcev in delavk. Razen tega je bilo povečano število delavstva drugih tovarnen za 160.000 ljudi. Mezdne razmere so vsled svojega nizkega razmerja popolnoma različne od evropskih. Povprečna dnevna plača znaša pol jena in le redko presega dva jena. Japonski proletarijat je še zaslužen in duševno deloma še spl. Vlada zatira na popolnoma barbarski način vsako socijalistično gibanje.

Iz gorenjih podatkov vidimo, da se nahaja Japonska na pragu novega življenja in tudi, če uvažujemo, da je treba smatrati izvanredni razvoj med vojno do gotove mere za prehodni, ni dvoma, da se bo znala Japonska ob eneržiji, ki jo je v zadnjih desetih letih razvila, tudi novim poviškim razmeram prilagoditi. Zato moremo v polni meri nazvati Japonsko v svetovni trgovini novim činiteljem, s katerim bo treba odslej računati.

Dnevne vesti.

Cenzor in osebnost.

»Kolikor glav toliko misli«. Da je ta rek resničen, nam pričata gg. cenzorja v Ljubljani in v Zagrebu in obenem vse tozadevno nazirajo ljudstva. Ljudstvo meni, da se sme pisati vse ono, kar služi resnici in pravici, a gg. cenzorji pa menijo, da morajo vse, kar kritikuje in razkriva dejanja gotovih kreatur, ki sedaj igrajo vlogo gorečih Jugoslovancev — preje so seveda bili najbesnejši a vstrilski patrioti, madžaroni

in klečepalci Habsburžanov — črtati z rdečim svinčnikom, oziroma če je možna njegovih hudodelstev tolika, da se mora izdati o njih cela brošura ali knjiga, da se mora isto kar v celoti zapletiti.

To početje jasno slika sledeče: Sodrug Hercigonja je izdal brošuro »Lepoglavski vampiri«, v kateri opisuje grozodejstva dr. Josipa Šabana (ta gospod bi moral sedaj postati načelnik zagrebške policije, a mu je drugi odnesel to krasno mesto) v kaznišnici Lepoglav na Hrvaškem. Dr. Šaban je tu na najbolj zverinski način mučil, pretepal, moral, tolkel s sabljami uboge žrteve sedanjega družabnega zvesta; on je kriv, da so vsi oni nesrečneži, ki so bili vrženi v to grozno podzemlje pod načelstvom Cerbera - Šabana, tam poginili kot zapušteni psi, ali pa, da je prišlo tisto malo število srečnejših nesrečnežev, ki so mogli vse to prestati, le na pol živih na prost. Njegova zvesta druga sta bila kaznišnični nadzornik Ogorelec in kaznišnični zdravnik Eisenbacher. Ker so gospodje Lepoglavski vampiri danes vsi vneti Jugoslovani in ker sede pri visokih koritih — ker toliko človeških bitij umorili in umili — je smatral g. zagrebški cenzor za svojo dolžnost, da ne dovoli črtni svojih predpostavljanih. Ljubljanski cenzor pa ni hotel zagrebškega osmešiti, ker je bil baže isti nazorov in iste jugoslovanske velikodušnosti. Taki so običaji pri nas. Zato je bila Hercigonjova brošura tudi v Ljubljani v celoti konfiscirana. Nič se nam ni več bati. Jugoslaviji je zagotovljena slajna bodočnost. Živela ... cenzorska sleza!

Kako se podeljuje brezposelne podpore.

Če si danes brezposeln in nimaš prav nobenih sredstev, da bi se preživljal, si največji revež pod tem milim nebom. Pri posredovalnicah za delo se brezposelnih podpor ne izplačuje, pač pa baže pri občinah. V posredovalnicah se dobi nekaka izkaznica, s katero se obrneš do občine. Tam dobiš pole papirja, ki jih je treba izpolniti. Da si se kot, recimo še malo neroden delavec že s tem letanjem dva dni zamudil, ti pusti železdec pošteno čutiti. Ali kaj! Uradi so tvojemu železdecu predpisali, da ne smeš umreti kar cele tedne, čeprav nič ne ješ. Tiste pole romajo namreč še na okrajne glavarstvo, in od tam še bogvekam, da pridejo po dolgem času nazaj. Ali so gospodje res svojega »Amtschmellena« že tako daleč zalajali, da mislijo, da se za železdecu zapovedati, koliko časa mora počakati na brezposelno podporo. Ali je treba te silno otežkujoče nerodnosti v podeljevanju tevi podpor? Od česa pa naj delavec živi tisti čas, ko še odločitev glede podpore ni prišla, posebno še prve dni nezaposlenosti?

Razpoloženje »Uradnega lista«.

Poleg tiralic prinese »Uradni List« včasih tudi še kaj drugega pametnega in koristnega. Čudno pa je, da postopa pri tem pristransko in zavlačuje objave gotovih uradnih naredb. Tako je prinesel v neki številki naredbo glede znižane vozne cene na železnicih za posetnike tople, ni pa do danes še objavil — po poročilu drugih listov — že nad mesec staro naredbo glede brezplačne vožnje invalidov na železnici.

Tudi že precej staro, po nekatere drugih časopisih objavljeno naredbo glede draginskih doklad javnih uslužbencev in upokojenecv »Uradni List« do danes še ni prinesel. To je najbrže opustil iz previdnosti, da bi razburjenla, ki zavladala med upokojenici radi te krivične naredbe, ne povečal. Pomislite ljudje božji, kaj ta naredba določa! Upokojenici, ki imajo mesečno 1 krono več pokojnine kot drugi, dobijo zato 45 kron manj draginske doklade kot drugi, ali z drugimi besedami: od 12 kron letnega dohodka se je naložilo upokojencu 540 kron davka! Višok krivdnosti pa je, da zahtevajo gospodje v Belgradu, naj gredo delati kot težaki, če se hočejo preživeti, kajti le kdor ima že 60 let, ali pa že ne more več dihati, je deležen draginskih doklad. Nežni spol pa so gospodje od teh določb milostno izvezli. — Skoraj ima »Uradni List« v tem slučaju prav, da molči, nima pa prav, da popolnoma molči o tem, koliko denarja dobe za svoje nedelo gospodje, katere je »ljudstvo« poslalo v Belgrad, da zanj pravično delujejo. Ironija!...

Poziv na dvamesečno orožno valjo.

Vsled odpusta letnikov 1888. in 1889. od orožne vaje in letnika 1898. od aktivne službe, se pozivljajo na dvamesečno orožno valjo vsi v letih 1886. in 1887. rojeni, ki so bili svoječasno asentirani ali pa pri prebra-

nju za črnovojno službo z orožjem sposobne spoznani. Priiti morajo vsi, ki so v ozemlju kraljevstva SHS pristojni ali rojeni in vsi, ki ne morejo dokazati inozemskega državljanstva. Letnik 1887. se mora zglašiti dne 15. septembra, letnik 1886. pa 22. septembra, vsakokrat ob 8. uri dopoldne. Oprošeni so: 1. železničarji, poštni uslužbenici in rudarji, sprejeti v službo pred 1. septembrom t. l.; 2. bogoslovci ter dijaki visokih in srednjih šol; 3. trajni invalidi (iz nadpregleda). Invalidi pa se morajo zglašiti pri orožniških postajah.

Poštnim uslužbencem na znanje.

Zveza poštinih organizacij naznana vsem provizornim tovarišem in tovarišicam, ki še niso prejeli novih draginskih doklad, da jih prejmejo še v teku tega tedna, ker je pošto ministristvo brzojavno odredilo, da se izplačajo takoj draginske doklade s 1. julijem, aspirantom in aspirantkam, stalnim pomožnim slugam, selskim poštnim slugam in uradnim pomožnim močem.

Aspirantje, aspirantke in uradne pomožne moči prejmejo po 450 K mesečno, stalni pomožni in selski poštni sluga z enoletno definitivno službeno dobo istotako po 450 K. Če pa imajo čez eno leto službene dobe prejmejo pa še za ženo in za vsakega otroka po 50 K mesečno. O draginskih dokladah za poštne odpravnike, selske pismonoše in pošne sle pa izide po izjavi ministristva v kratkem času tozadevna naredba.

Odslej bo namesto »Pošte«, sedanjega skupnega glasila Hrvatov in Slovencev, izhajal »Poštanski Glasnik«, glasilo vseh poštinih uslužbenecv v državi SHS. List je tiskan v latnici in cirilici ter priobčuje dopise v vseh narečjih. Na vsak način je potrebno, da dobliva vsak član tudi stanovski list, da je poučen o vseh stanovskih zadevah. V »Poštnem Glasniku« bo »Zveza« objavljala vsebino odborovih sej in vse važne stanovske in gospodarske zadeve, ki jih namerava »Zveza« v korist članov kmalu izvesti. Vsak član naj pošilja društvu svoje kategorije poleg članarine tudi še po 1 krono mesečno za list. Dopolni »Poštanskemu Glasniku« naj se pošilja potom »Zveze p. org.« v Ljubljani.

Drobno.

— Pozor pri nakupovanju italijanskih lir. Doznalo se je, da so se v Trstu faricrali ponarejeni bankovci po 5 ital. lir, ki so bili utihotapljeni tudi v Jugoslavijo. Tukajšnjim pol. agentom se je posrečilo nekatere prekupevalce takih lir izslediti in aretovati, pri katerih se je našlo še veliko število fabrikiranih bankovcev. Ker ni izključeno, da so bili tudi v Ljubljani in okolici poprodani, se pozivljajo dotične stranke, da se njih interesu zglašijo pri policijski ekspozituri. Glavni kolodvor in pri-nesejo kupljene lire v pogled.

— Nova iznajdba. Dragomir D. Vradić, tehnik iz Sabca, je izumil mal aparat, s pomočjo katerega si lahko lokomotive in drugi parni stroji prištedijo do 80 odstotkov goriva. Poudaril je svoj izum v Belgradu, da mu ga odkupi.

— Topniški podčastniški šoli se bodeča ustanovili s 1. oktobrom 1919 v Ljubljani in v Kragujevacu. V ti šoli se sprejme po 180 gojencev iz civilnega prebivalstva in iz kadra. Prošnje do 20. septembra 1919 na komandanta te šole. Pogoji za sprejem so razvidni iz »Uradnega lista« št. 138 ali pa iz razglasa mestnega magistrata ljubljanskega, nabitega na mestni deski.

— »Glasbena Matice«. Vabimo vse Slovence in Slovenke, da pristopijo kot člani h »Glasbeni Matici«, Celoletna članarina znaša 12 K. — Kulturna in narodna dolžnost vsakega Slovenca je, da postane član »Glasbene Matice«, posebno v tem času, ko se je pod njenim okriljem ustanovil slov. konservatorij.

— Kinoteater v prid našim invalidom je priredilo društvu kinonastavlencev v Sloveniji. Dnevno se vršita dve veliki in veleznimivni predstavi, in sicer ob 8. in 9. uri zvečer na Koslerjevem vrtu v Spodnji Šiški (konec Lattermanovega drevereda). Opozorjamo na te predstave predvsem zato, ker je čisti dobiček namenjen našim ubogim invalidom. Občinstvo naj se predstav v obilnem številu udeležuje, ker predstave trajajo samo še par dni.

— Veselica. Izobraževalno društvo »Svoboda« priredi v nedeljo, dne 7. septembra popoldne ob pol 3. uri veliko vrtno veselico na vrtu g. Herkselna (Zakotnik) s sporedom: Sodružna postrežba, bogati srečolov, šaljiva pošta, petje, godba, ples, prosta zabava. Vstopnina 2 K. Otroci so vstopnine prosti. Čisti dobiček za godala. V slučaju slabega vreme-

mena se vrši veselica 21. septembra. Priporoča se obilno udeležba.

— Društvo zasebnega uradništva v Slovenije v Ljubljani naznana vseni članom, da je preselilo svojo pisarno na Marije Terezije cesto št. 12 drugo nadstropje.

— Valja orkestralnega društva »Glasbene Matice« se vrši v sredo, 3. t. m., ob 20. uri v dvorani filharmoničnega društva. Prosim, vsi in točno! Sprejemajo se tudi novi v godalnih izvežbanih člani; zlasti kontrabasista potrebuje društvo.

— Srbi v Ameriki se odpravljajo v domovino. Glasom poročil iz Amerike se pripravljajo velik del tamkajšnjih srbskih izseljencev, da se vrnejo v staro domovino.

— Išče se od doma pobegli Dirnplatz Edvard, star 13 let. Obleden je v bele hlače, črn suknjič, modro športno čepico in belo srajco z razgaljenim ovratnikom. Seboj nosi črn ročni kovček. Deček je za svojo starost bolj maline, sicer pa zelo krepke rasti, okroglega, zdravega lica, kostanjavih las in sivkasto-modrih uči. Oddati bi ga bilo pri policijskem ravnateljstvu v Ljubljani.

— Glasom naredbe deželne vlade št. 259 z dne 9. januarja t. l. gostilničar ali kavarnar ni več dolžan dati gostom alkoholnih pijač dve uri pred policijsko uro. Sploh gostilničar ali kavarnar ni dolžan enemu gostu dati več kakor pol litra vina ali 1 liter piva. — Gostilničar gostu ne sme odrekati hrane radi tega, ker gost ne pije.

O draginskih dokladah vpokojenecv.

Kakor je bilo krivično vpoštevati nezgodno rento uslužbenecv državne železnice kot dohodke iz zadnjih navedenih razlogov, istotako bi bilo krivično odbiti kot dohodek malemu revnemu vpokojencu vsak po stranski dohodek ali zaslužek, ki bi ga le-ta imel.

Ako se primerja takega vpokojenca nastavek draginske doklade, ki jo ima po naredbi osrednje vlade prejeti, od daleč ne odgovarja v sorazmerju z draginjo življ in drugih neobhodnih potrebščin, ki se stane prodajajo kar po poljubnih cenah brez nadzorstva od zgoraj.

Vzemimo slučaj, da bi draginska doklada resmorda prikakem vpokojencu zadostovala vsaj deloma za njegovo skromno življenje, vendar mu taista ne pripomore do nabave perila, obutev in obleke. Odkod naj pa vzame za te stvari potrebna sredstva?

Ali mu bo morda vse to preskrbela osrednja vlada, ali dala mesto tega nabavni prispevek. Na vsak način bi to bilo umestno, če že vlada zabranjuje vpokojencu, da bi si polskal kak postranski zaslužek. Če je isti še zmožen nekaj zaslužiti, kako naj si potem tak vpokojenec pomaga, ko omenja zadnji odstavek vladne odredbe v § 9., da ne bodo dobivali cele draginske doklade vpokojenci in vpokojenke, ki imajo razum pokojnine še druge dohodke ali kak drug zaslužek? Menda niso gospodje pri sestavi te naredbe glede omenjenega stavka prav nič mislili.

Ko bi gospodje imeli le malo sočutja do malega vpokojenca, bi se pri napravi tega stavka omejlili ter se ozirali tudi na izjemne slučaje.

Vsakomu, ki pozna razmere revnih vpokojenecv, je znano, da je mnogo teh, ki so takorekoč nagi in bosi in da so, če vpokojenec vlada noče nakloniti nabavnega prispevka, za katerega so v predloženi spomenici prosili, prisiljeni vsled današnjih draginskih razmer poskati si kak postranski zaslužek. K temu je prisiljen celo tak, ki je bahen ali že čisto onemogel.

Prirediti opravičeno apelirajo na osrednjo vlado, naj blagovoli iz razumljivih vzrokov potrebno ukreniti, da se dotični odstavek omili vsaj v prilog revnih malih vpokojenecv. Prirediti.

Iz stranke.

VABILO NA SHOD

ki se vrši v soboto, dne 6. septembra ob 7. uri zvečer v Mostah pod Lipo. — Dnevni red: 1. Ustanovitve konsumnega društva. 2. Gospodarska organizacija. 3. Raznoterosti. — Poročajo sodrug Golouh, sodrug Dražil in sodružica Urbančeva. Shod je važen. Udeležite se ga polnoštevno!

Strokovno gibanje.

Seja kovinarjev podružnice Ljubljana se vrši v četrtek, ob pol 6. uri zvečer takoj po delu v Mahrovih hiši. — Tlačništvo.

Podružnica kemičnih delavcev (steklarijev) v Zagorju sklicuje dne 4. septembra podružnični občni zbor ob 4 uri popoldne. Želi se obilna udeležba.

Krejski pomočniki v Zagrebu stoji pred stavko. Zato opozarjamo sodruge in delavce iste stroke v njih lastnem interesu, naj ne potujejo v Zagreb dokler stvar ne bo končana.

Vestnik „Svobode“.

Izobraževalno društvo »Svoboda« Udmat-Moste ima svojo izvanredno sejo v četrtek, t. j. 4. septembra točno ob 6. uri zvečer. Udeležba mora biti polnoštevalna.

Hrastnik. V nedeljo, dne 7. septembra priredi podružnica »Svoboda« izlet k Sv. Katarini. Odhod točno ob 12. uri od konsumnega društva z godbo in zastavo. Spored: Ob 2. uri nastop pevskega zbora, potem enodeljanska turka »Mesalina« in nastop naraščaja v skupinah. Zatem velika ljudska veselica, srečolov, licitacija koštruna itd. Vabimo tudi sodruge iz Trbovelj in drugod. Svirajo trboveljska socijalistična godba. V slučaju slabega vremena se vrši veselica z istim sporedom in prostori konsumnega društva.

Jeseniška podružnica »Svoboda« napravi v nedeljo, dne 7. septembra pešizlet skozi Mojstrano k Peričniku, in vabi vse člane, kakor tudi prijatelje društva, da se tega izleta s svojimi družinami v čim večjem številu udeležijo. Izlet se priredi le pri lepem vremenu; odhod ob 8. uri zjutraj. Jestvine naj po potrebi vsakdo vzame s seboj. — Sodrug! Pokažite, da se zavedate svojih načel, ter da znate ceniti tudi trezno zabavo v prosti naravi in ne pri — z alkoholnimi pijanci — ob-

loženih mizah. — Povabljeni so korporativno: Pevsko društvo »Sava«, sodruzi železničarji z Jesenice ter strokovne in politične organizacije na Savi, Javorniku in Dobravi. Prijatelji in gostje dobrodošli! — Odbor.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Regent Aleksander je podpisal ukaz, s katerim stopi v veljavo zakon o ustanovitvi vseučilišča v Ljubljani in s katerim se imenujejo učne moči na vseučilišču, ki imajo obenem tudi staviti predloge glede nadaljnjih imenovanj. — Imenovani so za redne profesorje:

Na pravni fakulteti: dr. Ivan Žolger, bivši minister in redni profesor na vseučilišču na Dunaju; dr. L. Pitamic, izredni profesor na vseučilišču v Crnovicah; dr. Bogumil Vošnjak, docent na vseučilišču v Zagrebu in dr. Ivan Zmave, bibliotekar I. raz. na vseučilišču v Pragi;

na modroslovni fakulteti: dr. Josip Plemelj, redni profesor na vseučilišču v Crnovicah; dr. Rajko Nachtigall, redni profesor na vseučilišču v Gradcu; dr. Fran Ramovš, docent na vseučilišču v Gradcu in dr. Prijatelj, kustos na dvorni biblioteki na Dunaju;

na medicinski fakulteti: primarij dr. Botteri, dr. Šerko in dr. Plečnik; na tehnični fakulteti: prof. dr. Rih. Zupanič, docent na tehnični visoki šoli na Dunaju; dr. Karel Hinterlechner, šef geolog. državnega zavoda na Dunaju; prof. dr. Maks Samec na Dunaju, ter ing. dr. Milan Vidmar;

na bogoslovni fakulteti: dr. Ivan E. Zorč, dr. Aleš Ušeničnik in dr. Fr. Ušeničnik, vsi trije doslej profesorji na bogoslovnem učilišču v Ljubljani.

Najnovejša poročila.

(Naša izvirna poročila.)

MODIFIKACIJA JUGOSLOVANSKE KONSTITUCIJE?

»Journal des Debats« z dne 31. avgusta poroča, da se po zagrebški vesti v »Wiener Mittagspost« namerava razširiti jugoslovansko konstitucijo; regent Aleksander da je v tem pogledu povzel inicijativo, zaslišal že več uglednih oseb in da se bo Črna gora združila z Jugoslavijo, obdržala pa svojo avtonomijo.

BANATSKI ŠVABI V PANJU.

Olasom »Journal des Debats« z dne 31. avgusta, je dospela v Pariz delegacija banatskih Švabov pod vodstvom francoskega emigranta Štefana Frecot-a. Njegov so pridružili kanatski socijalisti pod vodstvom francoza Timon-a. Delegacija Švabov zahteva od mirovne konference priklonitev vsega Banata k Veči Rumuniji.

FRANCOSKE ČETE ZASEDE BULGARIJO.

Iz Soluna poročajo z dne 28. avgusta listu »L' Oevre«, da so po naročilu generala Franchet d' Esperey-a francoske čete zasedle vso Bulgarijo. Zasedba bo trajala, dokler ne bo ratificirana mirovna pogodba. Pri razoroženju bulgarskih čet in irregularcev se je dogodilo več incidentov.

FRANCOSKI RADIKALNI SOCIJALISTI ZA RATIFIKACIJO MIRU.

Kakor poroča »L' Oevre« z dne 30. avgusta, so radikalni socijalisti pooblastili svojega predsednika René Renault-a, da posreduje pri razpravah o svetovnem miru in da obrazloži v zbornici strankino stališče glede takojšnje ratifikacije sklepa miru.

FRANCIJA IN ANGLIJA V SPORU RADI SIRIJE.

V uvodniku »Journal des Debats« z dne 31. avgusta t. l. toži članek nad nelojalnim postopanjem Anglije v rovaš francoskega prestiža v Siriji. 9., oziroma 15. maja leta 1916, sta sklenili Anglija in Francija pogodbo, katero sta podpisala Sir Edward Grey in Pavel Cambon in v kateri sta se obe stranki domenili, da pripozna Anglija francoske težnje v Siriji, Francija pa angleške aspiracije v Mesopotamiji. Francija bi imela po tej pogodbi direktno influenco sfero na sirijskih obalah, v znotranji Siriji pa rezervat potom namestitve Francozov na vseh vplivnih mestih kot svetovalcev arabskih glavarjev. Ali že izza jeseni leta 1918, je general Allenby zasedel s svojimi četami Sirijo. Na obalne kraje Allenby ne pripušta nobenega francoskega vojaka, k večjemu sme tam uradovati še kak francoska politična oblast. V notranjosti Sirije pa širijo Angleži anti-

francosko propagando potom zasledovanja vseh Francozom prijaznih elementov, katerih ima Francija v pretežni večini.

Ta »afera« zna imeti še neprijetnih posledic. Stvar se razpravlja sedaj v francoski zbornici.

JERUZALEMSKI ŽIDJE PAPEŽU.

Kakor poroča »Journal des Debats«, so poslali jeruzalemski židje po posredovanju latinskega patrijarha v Jeruzalemu, Filipa Camasse-ja papežu spomenico, v kateri ga naprošajo, da naj pri katoliškem prebivalstvu Poljske in Litvanske zastavi ves svoj vpliv in svrhu prenehanja masakrov in pokromov.

POGAJANJA V BELGRADU.

LDU, Belgrad, 2. Vsiel se vedno trajajočega nejasnega položaja vlada v belgrajskih političnih krogih precejšnja nervoznost. Vendar se smatra dejstvo, da je bil zakonski predlog o dvanaestih sprejet, za razveseljeval pojav, ki opravičuje k nadi, da se bo posrečilo krizo povoljno rešiti. Pogajanja med radikali in demokrati so se začela iznova; ker je Protić nalanko obolel, se vrše pogajanja v njegovem stanovanju. Glede agrarne reforme se opaža znatno zblizanje med obema skupinama. Radikalci zahtevajo, da se izvede agrarna reforma po načrtu, ki ga je izdelal dr. Drašković. Ako se v tem vprašanju doseže sporazum, ostane kot edina sporna točka samo še podelitev ministrstva za notranje stvari radikalcem, ki zahtevajo zase ta portfelj, ali pa ministrsko predsedništvo.

REKA DRŽAVA. ZADER — SVOBODNO MESTO.

LDU, St. Germain, 2. (DunKU.) »Excelsior« doznava iz italijanskih krogov, da bo postala Reka s precejšnjim delom svojega zaledja vmesna država, Reka sama bo dobila statut, ki bo zavaroval njen italijanski značaj. Vrhovno oblast te države bo izvrševal peščinski odbor, ki bo sestavljal iz 2 Italijanov, 2 Jugoslovancev in enega reškega meščana. Zader bo baje postal svobodno mesto.

DAVEK NA JAVNE ZABAVE.

LDU, Belgrad, 2. Minister za prosveto je v sporazumu z finančnim ministrom izdelal zakonski načrt o davku na javne zabave, v katerem se nahaja določilo, ki se tiče monopoliziranja bioskopov. Od tedaj dohodkov bo pripadalo državi okrog 10 milijonov dinarjev. Tri četrtine dohodkov bo prejemala država, eno četrtino pa bo odstopila država v korist sirotam onih mest, v katerih se zabave prirejajo.

MOŽNOST POGAJANJ GLEDE NAŠIH SEVERNIH MEJ.

LDU, Dunaj, 2. (ČTU.) »Neue Freie Presse« poroča iz Zeneve: Pripravnost ententnega vrhovnega

sveča, dovoliti Avstrijem do srede septembra rok za končnoveljavno odločitev, se ne sme smatrati kot izraz simpatije do dr. Rennerja; pač pa trdijo Clemenceauju blizu stoječe osebe, da hoče vrhovni svet s svojim ravnanjem nuditi Avstrijem in Jugoslovanom možnost, da se glede novo določenih mej pri Radgoni sporazumejo. Clemenceau želi baje nezadovoljstvo, ki so ga v Zagrebu in v Belgradu povzročili zadnji sklepi mirovne konference, po možnosti omiliti.

ODGOVOR MIROVNE KONFERENCE.

LDU, St. Germain, 2. (DunKU.) Nocoj, nekoliko pred 19. uro, je došel generalni tajnik mirovne konference, Dutasta, v paviljonu Henri IV., kamor se je v spremstvu poslanca prof. Dürflerja in legacijskega svetnika Frankensteina pripeljal v avtomobilu tudi dr. kancelar dr. Renner. Dutasta mu je izročil odgovor mirovne konference na nemškoavstrijske protipredloge. Spisu priloženi seznam našteva šest listin. Generalni tajnik mirovne konference je izjavil, da zavezne in pridružene države nameravajo za odgovor na predložene spise dovoliti Nemški Avstriji petdnevni rok, ter prosil dr. Rennerja, naj izreče svoje mnenje glede izmere tega roka. Državni kancelar je odgovoril, da bo to nemogoče.

PRED STAVKO ŽELEZNIČARJEV V NEMŠKI AVSTRIJI.

LDU, Dunaj, 2. (ČTU.) »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča, da se pripravila med vsemi nameščenci južne in državnih železnic splošna stavka, ker je izostalo izplačilo nabavnega prispevka.

Agitirajte za naše časopise!

Izdajatelj: Josip Petelan.
Odgovorni urednik: Rudolf Golouh.
Tisk: Učit. tiskarne v Ljubljani.

Čr. št. 442/19—4.

Poslano.*

»Večerni list« z dne 27. avgusta 1919., št. 186, je priobčil pod zaglavljem »Za delavske pravice« dopis naslednje vsebine:

»Je še kaj pravice? (Z Vrhniko). Odkar je razbita okrajna bolniška blagajna na Vrhniko, katere se kaže sedaj nahaja (bolje rečeno nje denar) v Ljubljani, se dogajajo čudne stvari, pa ne v korist članov delavcev, ampak nasprotno. Naj navedem, kako razumejo gg. okrog bolniške blagajne članstvo in pravico. Kot delavec sem bil zaposlen nad štiri leta nepretrgoma pri gosp. Kunstelju na Vrhniku, potem sem zbelež. Prejel sem podporo 33 tednov. Tri tedne po milosti teh gospodov, pa mi je bila ustavljena brez vsakega vzroka. Pravila bolniške blagajne (paragraf 17) se pa čisto drugače glase, kakor gg. mislijo. Ta se dobesedno glasi tako-le: Če je bil član vsaj 2 leti nepretrgoma zavarovan, dobi v slučaju bolezni 52 tednov podpore. Torej pravil ne morejo zatajati, odglasil me ni nikdo, odglasila ni nobeden sprejel, razvidno je, da le denar ne gre iz njih rok, kljub temu, da so našega denarja nesli z Vrhnike 18.000 kron, katerega sem tudi jaz kot član — delavec čez 2 let redno donášal. Stori sem vse korake, da bi dobil po pravilih zavarovalno podporo, pa vse zaman. Pismo sem se obrnil do g. načelnika I. Bajda z vprašanjem, naj mi odgovori, kdo me je odglasil in kdo je odglasil sprejel, a on molči kot grob. V obupu s številnimi otroki se vprašam: Je še kaka pravica? Dokler sem bil zdrav, sem rad delal vedno, a sedaj sem bolan in siromak na cesti, in me nihče ne vidi. Podobno temu slučaju se je zgodilo dvema mojstru z Vrhnike, katere sta redno plačevala kot člana 43 let oba skupaj članarino, sedaj so jih, ko sta se postarala, poskušali iz blagajne izbaciti. Tako, gospodje okrog bolniške blagajne, ne bo šlo in ne more iti. Kdor pošteno socialno čuti, ne postopa tako z delavci — bolniki!«

Vse v gorenjem dopisu navedene trditve so zavestno izkrivljanje dejstev, kar ima očividni namen, škodovati podpisani blagajni, oziroma njeni poslovalnici na Vrhniku, na ugledu, in jo prikazati javnosti kot delavstvu sovražen zavod. Resnica je sledeča: Dopis se nanaša na delavca Jakob Dobrovoljca iz Mirk št. 14 pri Vrhniku, ki je bil uslužben pri g. Kunstelju, lesnem trgovcu na Vrhniku. Dobrovoljce je bil javljen dne 12. oktobra 1918, pri okrajni bolniški blagajni na Vrhniku kot bolan in za delo nesposoben. Ker je tudi zdrav-

nik to potrdil in je bil Dobrovoljce zavarovan po 9. plačilni stopnji, ki odgovarja dnevni zaslužku od 5.50 K do 6.50 K na dan, izplačevala mu je blagajna od tretjega dneva bolezni dalje, t. j. od 14. oktobra 1918., po pravilih mu pripadajočo bolzino po 3.60 K na dan.

Kakor razvidno, je bil Dobrovoljce član okrajne bolniške blagajne na Vrhniku; pravila te blagajne pa so določala, da se dovoljuje bolniška podpora, dokler traja bolezen, in če ne konča prej, 26 tednov. Potem, kem je potekla Dobrovoljčeva podpora doba z dnem 13. aprila 1919, in ni imel Dobrovoljce dne 14. aprila 1919, nobene pravice več do dajatev iz blagajničnih sredstev.

Okrajno bolniško blagajno na Vrhniku je prevzela podpisana blagajna z dnem 1. aprila 1919. Dobrovoljce je bil pa odglasen pri okrajni bolniški blagajni na Vrhniku, kakor se je ugotovilo iz poslovnih knjig, že 31. januarja 1919. Dobrovoljce je bil torej izbrisan že dva meseca prej, predno je okrajna bolniška blagajna na Vrhniku postala poslovalnica podpisane.

Podpisana blagajna je prevzela dne 1. aprila 1919. Dobrovoljca kot bolnika z vsemi pravicami, ki si jih je bil pridobil na podlagi prejšnjih blagajničnih pravil. Ako bi se bil Dobrovoljce v teku štirih tednov po 31. januarju 1919, ko je bil odglasen, prijavil k prostovoljnemu nadaljevanju članstva, kar bi bil lahko storil po § 4. blagajničnih pravil, bi bil plačeval do 31. marca 1919. prispevke po prejšnji, od 1. aprila 1919, dalje pa po novi tarifi, vsled česar bi si bil pridobil tudi pravico do dajatev, ki jih določajo pravila podpisane blagajne. V tem primeru bi se bila podpora doba podaljšala od 26. na 52 tednov, bolniška podpora pa zvišala od 3.60 K na 4.12 K na dan.

Dochim je Dobrovoljce prej ves čas molčal, pa je poslal po 20th tednih s 14. aprilom 1919 datirano prošnjo za podaljšanje podpore, obenem pa se je pritožil čez zdravniška, češ, da mu ta ne predpisuje »pravih zdravil«, in prošil za zdravniško preiskavo. Načelnik je odredil, da naj poslovalnica na Vrhniku Dobrovoljca še nadalje podpira, ga da zdravniško preiskati in ga povabi v Ljubljno, kjer ga bo preiskal zdravniški specialist. Dobrovoljce je bil trikrat v Ljubljani.

O prošnji Dobrovoljca je sklepalo načelstvo v seji z dne 28. maja 1919 v navzočnosti zastopnika nadzorovalne oblasti. O sklepu seje, ki je Dobrovoljčevu prošnjo kot ne pravilnih neutemeljeno zavrnila, je bil Dobrovoljce obveščen z odlokom od 6. junija 1919, opr. št. 262/19-1.

Zoper ta odlok se je Dobrovoljce pritožil na razsodišče z vlogo od 9. junija 1919. Odlok razsodišča, iz katerega je razviden celotni dejanski stan, se glasi:

»Vaša pritožba z dne 9. junija 1919 zoper odlok okrajne bolniške blagajne v Ljubljani z dne 6. junija 1919, opr. št. 262/19-1, ne more priti pred razsodišče, ker pritožbe vlagati morejo le člani blagajne. — § 41., drugi odst., zakona z dne 30. marca 1888, drž. zak. št. 33, pravi izrecno: Spori med zavarovalnimi osebami in okrajnimi bolniškimi blagajnami o podpori, ki jo kdo zahteva, spadajo pod izključno pristojnost razsodišča dotične blagajne itd. — Vas je Vaš bivši delodajalec g. Kunstelj na Vrhniku odglasil iz zavarovanja pri bivši okrajni bolniški blagajni na Vrhniku med Vašo boleznijo z dnem 31. januarja 1919, kar stori je bil opravičen po § 31. cit. zak., ker je Vaše delovno razmerje napram njemu prenehalo že z dnem 12. oktobra 1918, ko ste se bili zglašili bolnim. — Vi ste 1. aprila 1919, ko je vrhniška okrajna bolniška blagajna prešla kot poslovalnica v področje okrajne bolniške blagajne v Ljubljani, pač še imeli pravico do dajatev iz blagajničnih sredstev na podlagi določb prejšnjih pravil, ker ste od 12. oktobra 1918 dalje bili bolni in za delo nesposobni, niste si pa pridobili članstva pri okrajni bolniški blagajni ljubljanski, oziroma njeni poslovalnici na Vrhniku, in seveda tudi ne pravice do dajatev na podlagi sedaj veljavnih štatutarnih določb. Vaša podpora doba je prenehal z dnem 13. aprila 1919, podpiralo se Vas je pa do 31. maja 1919; torej 48 dni nad

predpisanih 26 tednov. — Ker po 13. aprilu 1919 niste bili član blagajne, niti ste imeli pravico do dajatev iz blagajničnih sredstev, tudi nimate pravice do pritožbe v zmislu § 41. cit. zak.»

Na ta odlok je Dobrovoljce pisal predsedniku razsodišča rekomandirano pismo z dne 21. julija 1919, v katerem vprašuje predsednika, kdo je njega — Dobrovoljca — pri blagajni odglasil, kdo je odglasil sprejel in kdo je tista oseba, ki bi mu rada odvzela podporo. Ker je Dobrovoljce o vsem tem že bil obveščen, predsednik na pismo ni reagiral, temveč je je priložil spis.

Glede dveh mojstrov na Vrhniku, ki jih omenja dopis, blagajna ni prejela nikake pritožbe; nasprotno je naročila poslovalnici, da ima ista vse od prejšnje blagajne prevzete prostovoljne zavarovance prevzeti v prostovoljno zavarovanje. Če so dotičniki bili od okrajne bolniške blagajne na Vrhniku pravilno sprejeti v zmislu takrat veljavnih pravil. Da je trditve dopisa glede namišljenih dveh mojstrov, ki jih je blagajna baje poskušala izbaciti iz zavarovanja, neresnična, sledi že iz tega, ker obstoji bolniško zavarovanje šele 30 let, dočim trdi dopis, da sta dotična mojstra bila zavarovana 43 let.

Dobrovoljce sam izjavlja, da gorenjega dopisa ni pisal, pač pa da ga je pisal nekdo drugi, ki je spravljal v dopis stvari, ki jih Dobrovoljce nikdar trdil.

V Ljubljani, 1. septembra 1919.

Načelstvo okrajne bolniške blagajne v Ljubljani.

* Za vsebino je uredništvo odgovorno le v smislu tisk. zakona.

Razpis službe.

»Osrednje društvo lesnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju Ljubljani« odda provizorno službo društvenega tajnika.

Prosilci morajo biti izučeni mizarji, ves čas organizirani ter izveščani v društvenih poslih. Službo je nastopiti 15. septembra. Solidni prosilci, ki imajo nekaj govorniškega daru, so računani in pisavi več, naj pošljejo svoje lastnorodno pisane prošnje do 10. septembra t. l. na načelstvo »Osrednjega društva lesnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani, Selenburgova ulica 6, II. nadstropje. V Ljubljani, 28. avgusta 1919.

Zoro Viktor, t. č. predsednik.

Razpis.

Pri zdravilišču v Rogški Slatini se odda potom javnega razpisa za zdraviliško dobo leta 1920., 1921., 1922., 1923., to je za štiri leta

Restavracija

v zdraviliškem domu proti najemnem znesku 8000 K in pa 15% obračbe inventarja, kateri se bo pa cenil šele koncem sežlje.

Navedeni najemninjski znesek je smatrati za najmanjši ponudek, vendar pri oddaji ni vezano na najvišje ponudbe.

P. n. interesi za gori razpisano restavracijo se vabijo, da si isto že sedaj na licu mesta ogledajo, dokler traja še sežlje.

Ponudbam, katere je vlagati do 20. septembra 1919 naravnost pri ravnateljstvu zdravilišča v Rogški Slatini, je poleg ponudb zneska priložiti sledeče dokaze:

1. O strokovni usposobljenosti.
2. O narodnosti.
3. O zadostni višini obratne glavnice.

V Rogški Slatini, 31. avg. 1919.

Ravnateljstvo državnega zdravilišča »Rogaška Slatina«.

Inženir dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir. Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hillebrandova ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervoarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbene inženirske stroke. Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Slavnemu občinstvu se priporoča

KAVARNA „CENTRAL“
poleg Zmajevskega (lubljanskega) mostu.

Lastnik Stevo Miholič.